

України. До цього фонду зараховуються 50% коштів, отриманих від приватизації майна державних підприємств.

З досвіду зарубіжних країн відомо, що найкраще запозичені кошти спрямовувати до виробничої сфери. Залежно від того, які галузі народного господарства фінансуватимуться за рахунок цих коштів, визначаються терміни, на які можна їх вкладати, з тим щоб сплата процентів здійснювалася за рахунок одержаних доходів від проінвестованих галузей. Принцип цільового використання позичених коштів є виправданим на будь-якому рівні чи за будь-якої форми кредитування: банківський кредит, державне кредитування, кредити, надані міжнародними фінансово-кредитними установами тощо. Водночас використання позик на погашення заборгованості із заробітної плати, погашення раніше випущених позик тощо не вирішує проблему в глобальному розумінні, а лише збільшує незабезпечений борг. В умовах перебудови економіки слід налагоджувати, розширювати, за потреби перебудовувати національне виробництво, для того щоб створювати робочі місця, конкурентоспроможну національну продукцію, оживляти міжнародні економічні зв'язки тощо.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р. // Відомості Верховної Ради.
2. Кучерявенко М. П. Фінансове право: навч. посібник / М. П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2010. – С. 286.
3. Омельчук С. Теоретичні підвалини кредитного фінансування державних потреб / С. Омельчук // Економіст. – 2007. – № 4. – С. 27-29.

УДК 340.134:38 (043.2)

Ткаченко А.О., Рибачук Д.О., студенти,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Радзівілл О.А., к.ю.н., доцент

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИРОДНОГО ТА ВОЛЕУСТАНОВЛЕНОГО ПРАВА В ГРЕЦЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ

Найсуттєвіша ознака філософської думки, що стала знаковим явищем античності, – відокремлення політики від релігії, а раціонального пояснення – від міфу: політичні інститути еллінського полісу стали «буфером» між примхами Природи і окремо взятою людиною, а фізика (знання про природу) і метафізика (філософія, знання про закони мислення, як властивості людини) – стали головною рисою «осьового часу історії», коли людство почало системно мислити, досліджуючи при цьому як свої способи мислення, так і способи організації свого суспільного

життя. Як зазначають Себайн і Торсон, «в містах Іонії навіть неврожай не міг стати катастрофою, якщо люди вели себе правильно – справедливо й помірковано використовуючи суспільні запаси, вчасно і в найбільш перспективних напрямках відправляючи флот, вміло торгуючи на благо всієї громади міста. Жодна персона, обожнена жерцями, не могла дати громадянам полісу того, що давали їм закони і їх загальне дотримання. Суспільна думка еллінських полісів дійшла до розуміння, що наслідки війни залежать від дисципліни і спільної стійкості та взаємовиручки воїнів-громадян, а не від окремих героїв, оспіваних Гомером в Іліаді, битва за яку відбулися більш ніж за п'ятсот років до перемог еллінів над могутньою Персидською імперією [1, с. 24].

Вже в ранніх джерелах давньогрецької філософії виявляється основна ідея еллінського міста-полісу – необхідність у спільній підтримці громадянами гармонії їх суперечливих інтересів. Хоч важливість цього принципу саме в суспільному житті інтуїтивно розумілася більш гостро в досить суворих умовах життя, перед постійною загрозою з боку великих держав і голоду, проте ранні форми обґрунтування цього принципу здійснювалося як відкриття закону природи: Анаксимандр вчив, що природа – це система протилежностей, і основою дотримання в ній гармонії є пропорційність суперечливих начал. Піфагорейці займалися пошуком величин, які б забезпечували таку пропорційність і гармонію в індивідуальному та суспільному житті [2, с. 18].

Далі поширилося розуміння гармонізації, як змісту людських дій і розуму, що має гамувати стихію природних явищ і людської сваволі стало наступним кроком. Антисфен, зв'язуючи природу людини і успішність міста-держави, стверджував, що держава гине тоді, коли в ній перестають розрізняти людей хороших і поганих, що потурають своїм пристрастям, де дбаючи про спільне благо, такий стан відносин між громадянами полісу він вважав протиприродним і згубним [1, с. 48].

Еллінські політичні ідеали оформилися під час війн греко-персидських і Пелопоннеських війн. Найбільш досконалим втіленням цих ідеалів вважається промова Перікла при похованні загиблих у війні зі Спартою афінян, в якій він пишається тим, що Афіни – «школа еллінської демократії» – краще, ніж держави-поліси, де зберегли свою владу тирани чи знать (передовсім Спарта), засвоїли таємницю того, як дати змогу своїм громадянам об'єднати турботу про свої приватні справи з участю у громадському житті. Афінський ідеал політичного життя визначив два стовпи системи демократії: свобода і повага до Закону. Перший ідеал свідчив про повагу до розвитку природних здібностей людини, другий – про розуміння важливості підтримки в громадянах політичної дисципліни.

Проте, в цей же час оформляється і негативна лінія в розумінні того, що природа і соціальна умовність мають різні закономірності і потребують різних підходів. Це особливо виявляється у пізніх софістів:

так, Антифон в своєму трактаті «Про істину», пише: «людський закон – просто умовність: дотримуйся його при свідках, коли ж один – до голосу природи дослухайся і вже чини як схочеш» [1, с. 62].

Грецька філософія IV століття до н.е. внаслідок війн і соціального розшарування зробила першу спробу співставити природне право з вимогами найкращим чином організованого суспільного життя. Починаючи з Платона, ці спроби пов'язані з намаганням вгадати закони історії і пророкувати їх здійснення. К. Поппер назвав ці спроби «оракульською філософією», прослідкувавши їх від Платона до Гегеля і Маркса [3, с. 15].

Величну систематизацію всіх надбань еллінської філософії античності здійснив Аристотель. Аристотель, можливо, перший чітко розділив все право на дві частини: на мінливі людські постанови і на незмінне веління природи [4, с. 35]. Серед іншого, його вчення про «справедливість урівнюючу» і «справедливість розподільчу» (або «справедливість по заслугам») заклало початок розуміння того, що норми організації людських колективів можуть бути зв'язані з особливостями людських прагнень, які для жінки і чоловіка відрізняються саме в силу їх природи.

Література

1. Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки / Пер. з англ. – К.: Основи, 1997. – 838 с.
2. Синха Сурия Пракаш. Юриспруденція. Філософія права. Краткий курс. – М: Издательський центр «Академия», 1996. – 304 с.
3. Поппер К. Відкрите суспільство і його вороги. Т.1. – К, 1994. – 444 с.
4. Жоль. К.К. Філософія и соціологія права. – К., 2000. – 480 с.

УДК342.6:342.51 (043.2)

Щербина О.П., студент,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Чернявська Г.А., студентка,
юридичний факультет,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна
Науковий керівник: Гусар О.А., к.ю.н.

СУТНІСТЬ КОМУНІКАЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ У ВИКОНАВЧІЙ ВЛАДІ

Державне управління не може бути належним чином організоване без існування комунікації, яка є формою взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління. По-перше, комунікації необхідні для того, щоб інформувати населення, владні структури та інститути громадського суспільства, переконувати людей, видавати укази та ухвалювати